

Nieuwsbrief Afrikagetuigenissen
Driemaandelijks/ september 2008
P708863 / 3120 Tremelo
H. Decoo Hollandsvin 4 3120
Tremelo

België-Belgique
P.B. – P.P.
3120 Tremelo
BC 30592

AFRIKAGETUIGENISSEN

Nieuwsbrief nr. 12

September 2008

In dit nummer :

- Voorpagina : *Tembo's in de ochtendzon te Terouren*
- Belgisch Congo, wat bedoel je ?
- Hoever staan we ? Voorsprong op onze planning !
- Een heuglijk bezoek aan het Museum voor Midden-Afrika
- Onze derde film : "Tata Raphaël, missionaris en bouwheer van Leopoldstad
- Gerard Walschap en Congo
- Het Congo-avontuur van de Mercator
- "Malou" of het ware verhaal van "The Nun's Story"
- Ons verenigingsleven
 - In memoriam André Lahaye
 - Ons jaarlijks tuinfeest
 - Roger Gallant in Dover
 - Onze volgende bijeenkomst

Lidmaatschapsbijdragen

*Aanvullende lijst van ontvangen lidmaatschapsbijdragen.
Hartelijk dank aan deze leden !*

S. Annys, broeder L. Biesemans, W. Billen, W. Bossaerts, B. Bouckaert, A. Buytaert, L. Chavatte, Ch. Claeys, G. Claes, A. De Boeck, K. De Goeyse, I. De Schrijver, F. De Souter, W. De Wilde, R. Duyck, W. Geerts, G. Laleman, R. Maes, R. Ollieuz, H. Op't Roodt, D. Smitz, F. Soubry-Dhooghe, M. Van Eylen, A. Van Neerboom, zuster G. Van Wambeke, T. Verboven, L. Verhoest, P. Verlinden, A. Vermeersch-D'haene, Cl. Vermeersch, R. Vermeersch, C. Vos, F. Vynckier, L. Zaman.

Belgisch Congo, wat bedoel je ?

Wij schreven al meer dan eens dat er redenen zijn om zich zorgen te maken over de onwetendheid van onze landgenoten over de realiteit van ons koloniaal verleden.

Ook in onze eigen leefomgeving, ja dikwijls zelfs tot in onze eigen familiekring, hebben wij al moeten ervaren dat onbegrip, scheve voorstellingen, ongegronde vooroordelen welig blijven tieren. Dat onze bezorgdheid niet zonder grond is, blijkt ook nog maar eens uit de resultaten van een enquête die dit voorjaar door een vereniging van leerkrachten op touw werd gezet. 3000 jongeren uit alle onderwijstakken en dito netten kregen een vragenlijst over hun algemene kennis te beantwoorden. Noteer dat dit onderzoek niet verricht werd bij broekventjes maar bij jongeren die in de laatste twee jaar middelbaar onderwijs zaten.

Stel u voor dat een op vier van die jongeren uit het algemeen middelbaar onderwijs niet weet dat Congo een Belgische kolonie geweest is. In het beroepsonderwijs wordt dat zelfs een leerling op twee ! Het zal ons een magere troost zijn te weten dat deze krasse onwetendheid maar een voorbeeld is. De helft van deze jongeren meent dat het Christendom ouder is dan het Jodendom ; twee derden weten niet dat Mexico vroeger een Spaanse kolonie geweest is, 20 à 50 %, volgens de afdelingen, weten niet dat de zwarten in de Verenigde Staten afstammelingen zijn van de slaven die er in de 19de eeuw werden ingevoerd, enz. enz. Het valt ook op dat de resultaten van de Nederlandstaligen in het algemeen niet beter zijn dan wat de Franstaligen ervan gemaakt hebben. Dit resultaat bevestigt dus niet wat blijkt uit recente internationale onderzoeken (de "Pisa-enquêtes"), waar de Vlamingen geregeld bovenaan de ladder blijken te staan.

Daarmee wil nog maar eens gezegd zijn dat het werk waarmee we bezig zijn geen overbodige luxe is. Wij maken ons natuurlijk geen begoochelingen, maar "point n'est besoin d'espérer pour entreprendre", zoals Prins Willem van Oranje ooit zei. Het sterkt ons te beseffen dat wij onze plicht doen. Daarbij is het er ons niet om te doen een politiek systeem te verdedigen dat tot het verleden behoort, maar wel om de objectieve historische kennis van dat tijdperk te bevorderen, verkeerde voorstellingen weg te helpen werken en ook te vermijden dat de eminente verdiensten van zo talrijke landgenoten met miskennis, vooroordelen of minachting bejegend worden. De komende generaties moeten de gelegenheid krijgen om die inzet, toewijding, werkkraft en verdiensten naar hun juiste waarde te schatten.

Wie van onze leden en sympathisanten zou ons in deze taak niet verder willen blijven steunen en helpen ?

Guido Bosteels
Voorzitter

Hoever staan wij ? Voorsprong op onze planning !

Hoe vordert ons project ? Wel, uitstekend, dank u ! Zelfs meer dan uitstekend, zouden we zeggen, als we bedenken dat ons streefdoel van 250 getuigenissen, dat we tegen het einde van het lopende jaar wilden bereiken, nu reeds gerealiseerd is ! Dat er kwantiteit wordt gerealiseerd, betekent helemaal niet dat de kwaliteit eronder zou lijden. Wel integendeel, wij hebben de jongste weken weer heel wat bijzonder interessante Afrika-herinneringen op de gevoelige band kunnen vastleggen, die zodoende van de vergetelheid worden gered en voor de komende generaties bewaard zullen blijven. De geografische en sectorgewijze spreiding van onze respondenten evolueert ook gunstig, wat natuurlijk primordiaal is voor de evenwichtige voorstelling van de koloniale samenleving die wij in beeld willen brengen.

Het is overigens ook zo dat wij ruimschoots gelijke tred houden met de vrienden van de Franstalige zustervereniging, "Mémoires du Congo", zodat wij samen dus aan zowat 500 audiovisuele memoires toe zijn. Daaraan moeten dan natuurlijk nog de ingezamelde schriftelijke en andere souvenirs worden toegevoegd.

Zoals men weet, is het opnamewerk maar het eerste stadium van het archiveringsproces. Een belangrijke job, die tijd en inspanning vergt, is het uitschrijven van de gemaakte opnamen, die daarna worden geanalyseerd, in sequenties ingedeeld, gerepertorieerd en in onze databank worden opgeslagen. Gezegende informatica die dit alles mogelijk maakt ! Dankzij de inzet van kranige vrijwilligers, die wij daarvoor niet genoeg kunnen danken, zijn ook op dit stuk uitstekende vorderingen gemaakt.

Dit alles is natuurlijk equipewerk, zodat het gewaagd is namen te noemen. Toch kan het niet anders dan dat we speciaal archivaris Lucien Hoérée in de bloemetjes zetten die de architect is van het prachtige archief in opbouw, waarvan wij – zoals wij hierna berichten – de eerste vruchten in het Afrikamuseum te Tervuren hebben gedeponed. Een heel bijzondere vermelding verdienen beslist ook mevrouw Nini Benoy en de heer Willy Billen, die zich uitzonderlijk verdienstelijk maken met het uitschrijfwerk van de interviewteksten.

Een kleine schaduwzijde : de toevloed van opnames heeft aanleiding gegeven tot vertraging bij het afleveren aan de respondenten van de DVD die een kopie van de gemaakte opname bevat. Wij spannen ons in om aan dit probleem een mouw te passen.

De financiering.

Ja, er is nog meer goed nieuws ! In ons jongste jaarverslag lieten we horen dat de toekomst ons zorgen baarde omdat de verdere financiering van onze werking op dat ogenblik niet verzekerd was. Het heette dat volgens de bij decreet bepaalde regeling, de maximumduur van een project beperkt is tot drie jaar. Nu deze periode ging verstrijken, begon de toekomst er wel ietwat onzeker uit te zien. Gelukkig was minister Anciaux (conform de opinie van zijn adviseurs) blijkbaar zo overtuigd van de waarde van het geleverde werk, dat hij bereid werd gevonden om een "tweede ronde" in te laten zodat hij dan toch met een nieuwe toelage over de brug is gekomen, waarvoor onze dank. Helaas werd het wel minder dan de helft van wat op ons verlanglijstje stond, maar als onze leden ons trouw hun jaarlijkse bijdrage blijven storten en wij de broeksriem voldoende aanspannen hopen wij toch zonder kleerscheuren op hetzelfde elan door te kunnen gaan !

Onze wachtlijst is immers nog lang. Hij groeit zelfs nog voortdurend aan, want relaties scheppen relaties zodat de ketting alsmaar langer wordt. En dat de tijd ons tot spoed moet aanzetten, is helaas voor ieder van ons ook wel duidelijk.

Een heuglijk bezoek aan het Museum voor Midden-Afrika

18 juni 2008 was voor Afrikagetuigenissen een gedenkwaardige dag. Onze raad van bestuur werd die dag opgewacht door directeur Guido Gryseels, aan wie wij, niet zonder voldoening en ook niet zonder enig ceremonieel, een omvangrijk hoeveelheid materiaal konden overhandigen, als resultaat van de tot op heden afgewerkte arbeid. Hoort u maar :

- honderd audiovisuele interviews (samen 107 DVD's),
- een verzameling uitgeschreven interviews, samen reeds ca. 2.000 bladzijden,
- een verzameling van deze teksten, ditmaal geordend volgens de door de respondenten aangesneden onderwerpen, nog eens goed voor 600 bladzijden,
- de bijgewerkte stand van de databank, op CD-ROM,
- een nieuwe voorraad archiefstukken, zodat het totale bestand hiervan nu 200 stuks te boven gaat.

Onnodig te zeggen dat directeur Gryseels en zijn medewerkers bijzonder opgezet zijn met deze mooie aanwinst, die nog maar een voorproef is van wat het volledige project te bieden zal geven.

In de tempel van ons Afrikaans verleden...

v.l.n.r. Staand : Cyriel Van Meel, Roger Gallant, Bob Vanhee, Miel Clement, Lucien Hoérée, Directeur Guido Gryseels, Voorzitter Guido Bosteels.

Zittend : Hilde Decoo, Nini Benoy en Willy Billen. (Deze laatste twee zijn de bereidwillige medewerkers die zich uitzonderlijk verdienstelijk hebben gemaakt met het uitschrijven van de teksten).

Onze derde film: “Tata Raphaël, missionaris en bouwheer van Leopoldstad”

Op 8 april 2008 filmde Afrikagetuigenissen een gesprek met pater Jef Bollen, Scheutist, die in 1954 zijn confrater Raphaël de la Kethulle de Ryhove opvolgde als directeur van het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding van Leopoldstad. Deze opname is nu uitgewerkt tot een film die de nagedachtenis wil huldigen van deze legendarische missionaris, beter bekend als “Tata Raphaël”.

Van 1917 tot 1954 was Tata Raphaël werkzaam in Leopoldstad. Hij was er “*de onvermoeibare stichter van onderwijs en vervolgonderwijs en van vele sociale en sportieve werken; hij was een buitengewone organisator en een onweerstaanbare geldinzamelaar*”, schreven de confraters Verhelst en Daniëls in hun boek “Scheut vroeger en nu”.

In het collectief koloniaal geheugen van blank en zwart leeft deze missionaris ook nog voort als de bouwheer van het Koning Boudewijnstadion. Dat stadion zou na de onafhankelijkheid van Congo trouwens naar hem worden genoemd. Voor de bouw ervan (1948 – 1952), riep Tata Raphaël broeder René Reygaerts, toen al 65 jaar oud, terug. *Bouwbroeder* René had voordien op verscheidene plaatsen in Congo tal van kerken, residenties en scholen opgetrokken en ook – onder leiding van Tata Raphaël – een eerste stadion (het Astridstadion) en een sportcomplex met zwembad in Leopoldstad gebouwd.

In de film komt ook de voortzetting van het werk van Tata Raphaël van 1954 tot 1960 ruimschoots aan bod en het belangrijke aandeel van leken die verbonden waren aan het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding, zoals de professoren J. Ghesquière en R. Vanmeerbeek (KULeuven).

Ten slotte, wordt *het dagelijkse leven* van de jaren 1950 in de Kolonie in woord en beeld (foto's) gebracht. Daarbij wordt o.m. concreet gesproken over de tegenstellingen tussen Blank en Zwart en tussen Bangala en Bakongo, de *évolués* en de ADAPES (*Association des Anciens des Pères de Scheut*) – een vereniging waarvan Tata Raphaël in de twintiger jaren overigens medeoprichter was geweest.

En er worden ook herinneringen opgehaald aan de komst van Koning Boudewijn in zijn stadion in Leopoldstad (1955), de legendarische voetbalclubs “*V.Club*” en “*Daring*” die uit dezelfde wieg kwamen, met name de door pater de la Kethulle opgerichte ASRC (“*Association Sportive Royale Congolaise*”), enz .

Jammer genoeg werd het stadion “Tata Raphaël” na de onafhankelijkheid verwaarloosd. De in Kinshasa uitgegeven “*Journal du Citoyen*” (nr. 117, week van 8- 14 maart 2008) leert ons dat straatkinderen vandaag asiel vinden in de gebouwen van het stadion, maar dat desalniettemin nog een ontvangst van 2000 USD werd geboekt toen de DCMP-ploeg er voetbalde tegen *V.Club* .

Miel Clement.

N.B. Natuurlijk wordt de film eerlang te koop gesteld.

Gerard Walschap en Congo

Dat Gerard Walschap goed bekend was met Belgisch Congo is van oudsher bekend. Een verblijf in dat land gaf aanleiding tot de bekende roman "Oproer in Congo" (1953), een van de markante werken van deze auteur. Alleen al de titel van dit werk kan laten vermoeden dat Walschap misschien toch niet zo hoog zou hebben opgelopen met wat hij tijdens zijn verblijf in Congo kon hebben waargenomen. En toch...

Kort nadien verbleef Walschap ook een drietal maanden in Peru, een reis waarvan we de echo opvangen in een bijdrage die hij liet verschijnen in het meinummer 1956 van het maandblad "Band", dat in die tijd in Leopoldstad gepubliceerd werd.

Onder de titel "*De Belgische kolonisatie vergeleken*" legt Walschap zijn observaties in beide gebieden naast elkaar. Hij begint met de vaststelling dat de Spanjaarden al sinds 1537 Peru in bezit genomen hebben, terwijl de Belgen pas rond 1875 in Midden-Afrika voet aan de grond gekregen hebben, d.w.z. meer dan drie eeuwen later. Zijn oordeel over de Spanjaarden is genadeloos : "De Spanjaarden hebben in Peru een hoge beschaving totaal verwoest."

Heel openhartig geeft hij zich verder helemaal bloot :

"Als men uitgaat van het standpunt dat het onrechtmatig bezetten van een "onderontwikkeld land te excuseren is in de mate waarin dat land door de bezetting "is vooruitgegaan en waarin het volk van deze vooruitgang heeft genoten, dan is de "kolonisatie van Peru een schandaal en die van Congo een weldaad. Nooit ben ik zo "fier geweest op wat mijn landgenoten in Kongo hebben verwezenlijkt als tijdens mijn "reizen en verblijf in Peru.

"Nauwelijks was ik van daar teruggekeerd toen koning Boudewijn naar Congo reisde. "Al wat hij daar zeide en deed getuigde van die nobele, humane, verheven opvatting, "waardoor de Belgische kolonisatie zich onderscheidt van wat ik in Zuid-Amerika heb "gezien.

"Zonder enig chauvinisme, zonder enige complimentjesmakerij, in volle oprechtheid, "met diepe overtuiging breng ik een eregroet aan de Belgen in Congo."

Tot daar Gerard Walschap in 1956. Wij hebben al meer dan eens onderstreept dat het niet de taak van onze vereniging is als pleitbezorger van het beleid in het toenmalige Belgisch Congo op te treden. Neen, onze taak blijft bewust beperkt tot het leveren van een bijdrage tot de historische reconstructie van onze 52-jarige aanwezigheid en verantwoordelijkheid in Midden-Afrika. De hierboven geciteerde opinie van een belangrijk auteur als Gerard Walschap is dan ook enkel bedoeld als een van de bouwstenen die wij in het kader van onze opdracht willen aanbrengen. (GB)

Het Congo-avontuur van de Mercator

Natuurlijk kent iedereen ons prachtig schoolschip dat pronkend afgemeerd ligt in het Oostendse dok, dat trouwens zijn glorievolle naam draagt. Wat echter weinigen kennen is de odyssee die dit taaie schip onder de oorlogsjaren beleefde... in onze toenmalige kolonie.

Eerst een terugblik

- ontworpen door de visionaire
Adrien de Gerlache (juni 1931),
geboren als barketijn in Schotse
dokken (april 1932), getogen in
Antwerpen als opleidingsschip van de
Hogere Zeevaartschool ;

- deed twee roemrijke reizen :
in 1934 : het ophalen van 6
ton zware beelden van het
Paaseiland,
in 1936 : het repatriëren van
het stoffelijk overschot van
Pater Damiaan.

Nu begint pas het drama :

- Op 21 februari 1940 verlaat het schip Oostende met een 74-koppige bemanning voor zijn 20ste opleidingskruisvaart met Rio De Janeiro als bestemming. Maar het geluk van de 29 kadetten onder de zuiderse zon zou van korte duur zijn !
- Op 10 mei 1940 breekt de oorlog uit. In paniek vlucht de Mercator langs de neutrale Angolese kust naar een veilige haven : Banana in de Kongomonding, waar schip en bemanning echter door de Belgische autoriteiten aan hun lot worden overgelaten.
- Meteen begint hier een beschamende reeks van blunders, misverstanden, besluiteloosheid en touwtrekkerij waar vooral de kadetten het slachtoffer van worden.
- Eerst poogde de moedige kapitein – Van de Sande was zijn naam – door te zeilen naar Zuid-Afrika om daar de opleiding van zijn kadetten te voltooien, zoals dat trouwens zijn taak was. Dat bekwam hem slecht : hij werd door Leopoldstad teruggefloten en moest terugkeren. Waarom ? Dat weet niemand.
- In de blakende tropenhitte van Boma ligt de Mercator werkeloos maar bovendien ook zonder geld aan de ketting. Om uit de nood te komen mag het schip tweemaal tegen betaling een lading aardappelen ophalen in Lobito, die ze zelf moeten overladen op de Congoboten van de CMB !
- Intussen wordt de voedselschaarste steeds maar nijpender. Om naast de eentonige maniok en bananen ook vitaminen te krijgen worden aan boord zelfs varkentjes gekweekt ! Vele bemanningsleden worden ziek, krijgen zweren en lijden aan malaria. Enkelen gaan zelfs eten bedelen bij de blanken. In Leopoldstad doet men een collecte om schoenen en kledij te kopen voor de eens zo fiere zeelieden.
- Het moreel van alle opvarenden, officieren inclusief, zakt tot een laag peil. Na oeverloos telegraferen en discussiëren, na formalistische bezoeken van gouverneur-generaal Ryckmans en van minister De Vleeschauwer is de maat vol. Providentieel krijgt nu de Engelse overheid belangstelling, niet voor het schip maar voor de jonge bemanning.

- Een deel van de kadetten en officieren tekent voor de Royal Navy en vertrekt naar Engeland, waar ze later de kern zullen vormen van onze Belgische Zeemacht.
 - De blijvers krijgen van de koloniale Hydrografische Dienst de opdracht de Kongomonding in kaart te brengen. Ze krijgen dan ook, voor het eerst, een vergoeding van 300 fr. per maand. Eigenlijk is het een soort bezigheidstherapie.
 - In september 1942 tracht iedereen van boord te geraken : weg van die 45° hitte, de vochtigheid, de verveling, de muggen, het beschimmeld brood...De laatste monstren op schepen van de CMB, vinden werk in Leopoldstad of gaan in dienst bij de RAF in Zuid-Afrika.
 - Nu ligt de Mercator doelloos en leeg aan de kaai in Boma. Op 21 september 1942 eist de Royal Navy het schip op en sleept het, onder Britse vlag, naar Lagos in Nigeria, waar het als hotel moet dienen voor duikbootbemanningen op rust. Officieel zal het schip als "Submarine Depot Ship" de oorlog verder uitzweten... en tot wrak herleid worden.
 - Het duurt tot januari 1947 vooraleer de Mercator, totaal afgetakeld, weer naar Antwerpen afgesleept wordt. Wijkend voor een hevig protest laten de Engelsen tenslotte het schip op eigen kosten volledig herstellen op een Gentse scheepswerf.
 - Daarop en tot 1960 komt het schoolschip weer in dienst. Sinds 1932 gaf het aan meer dan 1000 kadetten een zeemansopleiding, maar het einde van de loopbaan was nabij : in 1961 lag de Mercator, gepensioneerd en vereenzaamd, afgemeerd aan de linker Scheldeoever tegenover de Hogere Zeevaartschool.
 - Gelukkig kreeg het nog de gelegenheid om af en toe een nostalgisch protocollair bezoek af te leggen of deel te nemen aan prestigieuze zeilraces, zijn naam en faam waardig.
 - Minister van Verkeer P.W. Segers, een Antwerpenaar, besluit om van de Mercator een Museumschip te maken met als vaste ligplaats... Oostende ! (Die West-Vlamingen toch !!)
- Op 24 september 1996 wordt de Mercator "Oostends beschermd monument" verklaard om aldus de toekomst van "het schip dat niet wilde sterven" te verzekeren.
- Nu rust het fiere schip uit van zijn verre tochten en avonturen op s'werelds zeeën als een kostbare relikwie uit de vervlogen zeiltijd.

Bob Vanhee

"Malou " of het ware verhaal van " The Nun's Story"

Titelpagina van de Franse versie van "The Nun's Story"

Al wie in de eerste maanden van het jaar 1958 met Stanley stad te maken had was er getuige van de commotie die er ontstaan was nadat daar een legertje Amerikanen uit Hollywood was neergestreken. Dat waren mensen van de Warner Bros Company die onder de leiding van de beroemde regisseur Fred Zinneman opnamen kwamen maken in het kader van de verfilming van het succesboek "The Nun's Story" van de Amerikaanse schrijfster Kathryn Hulme.

Al dadelijk ging de geruchtenmolen in Stan op volle toeren draaien : over de vreemde hebbelikheden van dit filmvolkje en natuurlijk van de aanwezige vedetten, zoals Peter Finch, die er de

rol van de agnostische dokter Fortunati vertolkte en vooral van zijn tegenspeelster, de frêle en aanbiddelijke supervedette Audrey Hepburn, die er de rol van "Sister Luke" vertolkte, een Vlaamse kloosterzuster die er na een jarenlange innerlijke strijd toe kwam het kloosterleven vaarwel te zeggen.

Het is algemeen geweten dat deze film, die een enorm kassucces zou worden, de geromanceerde versie is van een waar gebeurd verhaal. Dit verhaal wordt ons nu van naaldje tot draadje uit de doeken gedaan door een gelegenhedsauteur, Nicky Langley, van Amerikaans-Vlaamse ouders, die van beroep eerder actrice is (best bekend van de TV-soaps zoals Wittekerke en Thuis). Zij deed dit in een recent verschenen boek dat de titel "Malou" draagt.

Zoals uit het speurwerk van Langley blijkt, is de figuur van de non Gabrielle Van der Mal die ons in het boek van Kathryn Hulme en de film van Zinneman wordt voorgesteld, in werkelijkheid geïnspireerd door een zekere Marie-Louise Habets, die in de omgang dus "Malou" genoemd werd en die in 1905 geboren werd in het West-Vlaamse Egem.

In het echte leven was zij niet de dochter van een grote chirurg zoals in het boek en de film : zij heeft haar vader nooit gekend, aangezien die overleed toen ze pas drie jaar oud was. Haar moeder hertrouwde echter nog tweemaal, en de tweede stiefvader was dan wel degelijk een arts : een zekere dokter François Mennes die in de eerste helft van de 20ste eeuw een geziene figuur moet zijn geweest in het Antwerpse.

Na een verpleegstersopleiding in Sint-Vincentius te Anwerpen, trad onze Malou in 1926 in het klooster bij de Zuster van Liefde aan de Molenaarsstraat te Gent, kreeg een aanvullende opleiding aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde te Antwerpen en ging er in juni 1933 aan boord van een Congoboot.

Jammer genoeg heeft Nicky Langley over het leven en werk in Congo van zuster Xaverine, zoals haar kloosternaam luidde, niet veel nieuws bijeen kunnen brengen. Van Congolese aangelegenheden heeft de auteur merkbaar weinig kaas gegeten en ze toont er ook niet veel belangstelling voor. We vernemen enkel dat zuster Xaverine actief is geweest, niet in Stanleystad, zoals in de film te zien is, maar te Elisabethstad. Lijdend aan tbc, wordt ze in maart 1939 gerepatriëerd en vinden we haar terug in het klooster te Gent.

Haar uittreding wordt gesitueerd in 1944, waarna ze een jaartje aan het werk is geweest als gouvernante bij een adellijke familie in het Brusselse.

Blijkbaar weinig sedentair aangelegd, treedt onze ex-non reeds een jaar later in dienst bij de UNRRA, een belangrijke Amerikaanse welfare-dienst die de schrijnende naoorlogse ellende beoogde te lenigen. Ze komt daarop terecht in een bekende en belangrijke vestiging van die instelling, te Wildflecken in Beieren. En wie speelt een leidende rol in dat kamp ? Wel, dat is bovengenoemde auteur Kathryn Hulme. Deze komt er al spoedig onder de indruk van de toewijding, de werkkraft en de kunde die onze Vlaamse gewezen zuster midden deze onnoemelijke miserie aan de dag weet te leggen. De twee kunnen het erg goed

met elkaar vinden, bij zover dat Hulme ertoe komt een geromanceerde versie, die dus per definitie niet waarheidsgetrouw is, van het verleden van Malou te boek te stellen, die een enorm succes wordt op de wereldboekenmarkt. In 1951 vestigen de beide vrouwen zich samen in de Verenigde Staten en vanaf 1960 in Hawaï , waar Kathryn in 1981 en Malou in 1986 overlijden. In een van haar laatste berichten aan een verwante in België schreef Malou in alle nederigheid: *"J'étais une infirmière, pas une religieuse"*.

Om nog even op de film terug te komen : het boek van Langley bevat heel wat interessante gegevens over de voorgeschiedenis van de film, bijvoorbeeld over de oneindige zorgen die de makers besteedden aan de getrouwe uitbeelding van het kloosterleven. Dat levert inderdaad sfeervolle beelden op, mitsgaders een schilderachtige uitbeelding van het leven aan de oevers van de Congostroom. Wie zich echter verwacht aan enige psychologische diepgang in het complexe levensdrama van de kloosterlinge, zal in de film niet aan zijn trekken komen. Het zal ook weinigen verwonderen dat de Amerikanen geen snars begrepen hebben van de Bantoeziel.

Nicky Langley heeft tijd noch moeite gespaard om een overvloed aan nuttige en ook minder dienstige, soms ook vrij onverbloemde details over dit ongewone levensverhaal bij elkaar te sprokkelen. Belangstellenden zullen er boeiende lectuur in vinden.

Guido Bosteels

"Malou" door Nicky Langley, uitgegeven bij Lannoo, Tielt. 17.95 €.

Ons verenigingsleven

In memoriam André Lahaye

Een even merkwaardig als weinig bekend lid is deze zomer van ons heengegaan. Het beroepsleven van André Lahaye als ambtenaar van de veiligheidsdiensten – hij is de rechterhand van kolonel Vandewalle geweest – zette hem van nature tot discretie aan en men moest al tot zijn intimi behoren om te genieten van zijn onvergelijkelijke kennis en zijn schrandere analyses van het politieke gebeuren tijdens de jaren voor en na de onafhankelijkheid. Om deontologische redenen heeft hij dan ook nooit kunnen aanvaarden om geïnterviewd te worden, ondanks de grote sympathie die hij ons initiatief en onze vereniging toedroeg.

Uw voorzitter, die in André Lahaye een dierbare vriend verliest, heeft aan mevrouw Lahaye het rouwbeklag van onze vereniging overgemaakt.

Ons jaarlijks tuinfeest

Na reeds drie keer gezegend te zijn geweest door een stralende zon, moest ons tuinfeest van dit jaar in Tremelo delen in de klappen van de verregende zomer 2008. Toch zal geen enkele deelnemer willen beweren dat ons feest mislukt was : integendeel, de sfeer

en het goede humeur hadden er helemaal niet onder te lijden en de uitstekende moambe liet zich beslist niet minder lekker smaken. Andermaal zeggen wij dus van harte dank aan de heer en vrouw des huizes, Cyriel en Hilde, wier gastvrijheid en dienstvaardigheid nog meer spreekwoordelijk dan ooit blijven.

Roger Gallant in Dover

Tijdens een driedaags bezoek aan Dover (Engeland), op uitnodiging van de "South Foreland Rotary Club" kreeg ons bestuurslid Roger Gallant, gewezen provincie-directeur der Posterijen in de Oostprovincie, er de gelegenheid om een voordracht te houden over zijn verleden als oorlogsveteraan (1940-45), zijn loopbaan in Congo (1946-1970) en zijn verblijf in Vietnam als U.N.O. zendingoverste (1973-1977).

Hij was aangenaam verrast door de belangstelling van het 40-tal aanwezige leden tijdens zijn toespraak, die een uur in beslag nam. Daarna werden door de toehoorders nog heel wat pertinente vragen gesteld.

Vervolgens was Roger nog de eregast op een receptie bij de Mayor van Dover en bij de District Chairman, en werd de ontmoeting besloten met een afscheidsdiner.

Roger kan niet nalaten de houding van de Engelse clubleden en hun positieve reacties te vergelijken met die van onze landgenoten wanneer er hier over onze vroegere kolonie wordt gesproken.

Onze volgende bijeenkomst

Onze volgende bijeenkomst is gepland voor zondag 15 november aanstaande te Oostende. Uiteraard volgen nadere inlichtingen te gelegener tijd per omzendbrief.

Deze nieuwsbrief is uitgegeven door de vzw

AFRIKA-GETUIGENISSEN

Zetel en secretariaat :

Hollandsvin 4, 3120 Tremelo

Telefoon : 016 53 18 64

cyrielvanmeel@hotmail.com

Jaarlijkse ledenbijdrage : 25 €

Bankrekening : 001-4254043-87

Niets uit deze nieuwsbrief mag worden overgenomen, gekopieerd of gepubliceerd zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, die alle rechten voorbehoudt.